

ταὶ τῶν αἰσθημάτων ἀποδεῖξεις. Σᾶς στέλλω λοι-
• πὸν μερικὰ τοῦ τόπου μου ἀντικείμενα. Τὰ ἀντι-
• κείμενα ταῦτα εἶναι μία ἀσπίς, ἐν ξίφος, ἐν δακτυ-
• λίδιον ἀργυροῦν, καὶ ἐν φέλλιον πολεμιστοῦ· εἰς κύ-
• κλος, ἐν δέρμα μαύρου πάνθηρος, ἐν δέρμα λέοντος,
• δύο δόρατα, εἰς ἵππος, δύο βιβλία, καλούμενα, τὸ
• ἐν, Sankesar, τὸ ἄλλο Fatâ Nequeste. Δὲν θεω-
• ρῷ τὰ δώρα ταῦτα ἀξία ὑμῶν, ἀλλ' ὡς ἀντικείμενα
• περιεργίας. Εἶναι προϊόντα τῆς βιομηχανίας μας
• τὴν δοπίαν σᾶς κάμνω νὰ φθάστητε.

« Δὲν δύναμαι νὰ κάμω μεθ' ὑμῶν τὴν φιλίαν ητίς
» γεννᾶται ἀπὸ τὸ βλέμμα καὶ ἀπὸ τὸν λόγον, ἀλλὰ
• μόνον τὴν τῆς γραφῆς, ἐπειδὴ δὲν δυνάμενα νὰ σᾶς
• ἰδωμεν. Ἀλλὰ δρθαλμοὶ ἡμῶν θέλουσιν εἰσθαι οἱ
• διὰ τῆς γραφίδος γεγραμμένοι χαρακτῆρες, καὶ ὁ
• λόγος μας, εκεῖνος τοῦ 'Ροχέτου, εἰς ὃν ἐνεπιστεύ-
• θη τὴν ἰδέαν μου. Ξαναστείλατε μέ τον δγλήγωρα,
• καὶ διὰ τὸν ἐπανέλθη, εἰπέτε με τί θέλετε νὰ ἰδῆτε
• ἀπὸ τὸν τόπον μου τὸ δοπίον δὲν εὐρίσκεται εἰς
• τὸν ἐδικόν σας. Θέλω προσπαθήσει νὰ ίκανοποιήσω
• τὰς ἐπιθυμίας σας, καὶ νὰ σᾶς στείλω καὶ ἐγὼ ἐκ
• μέρους μου τὸν ἀνθρωπὸν τοῦτον.

« Ή εὐλογία τοῦ πατρὸς ἡμῶν Θεοῦ, καὶ τοῦ Σω-
• » τῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἴσαν μεθ' ὑμῶν.

Σαχλέ-Σαλάς σης βασιλεὺς τοῦ Χοά.»

Τὴν παραμονὴν τῆς ἀπελεύσεώς του, δ. Κ. 'Ροχέ-
τος προσεκλήθη ὑπὸ τοῦ βασιλέως νὰ ζητήσῃ, ὅτι
• ἐπεθύμει διὰ τὸ ταξείδιόν του. Δὲν ἐδέχθη εἰμὴ δια-
κόσια τάλληρα εἰς νόμισμα καὶ διακοσίων ταλλή-
ρων ἀξίας ἐλεφάντινον δόστοιν. Ἐξῆλθε δὲ τῆς ἐπι-
κρατείας Χοά, τὴν 4 Απριλίου 1840, καὶ μετὰ πολ-
λοὺς ἀγῶνας, ἐπανεῖδε τὴν Τουζούραν, Μόκαν, Σουέζ,
τὴν Ἀλεξάνδρειαν τὴν δοπίαν εἶχεν ἀφῆσει πρὸ δώ-
δεκα μηνῶν, καὶ ἐπειδιάσθη διὰ τὴν Γαλλίαν.

I. Σ. Γ.

ΙΝΔΟΣΤΑΝ.

ΔΕΛΗ.

Η Δελή εἶναι πρωτεύουσα ἐπαρχίας τινὸς τοῦ 'Ιν-
δοστάν, ἔκτεινομένη πρὸς βορρᾶν μὲν ἀπὸ τῆς 'Α-
γρας, ἀπὸ τοῦ Γάγγου μέχρι τοῦ ποταμοῦ Σετελε-
δί, καὶ μέχρι τῶν δρίων τοῦ Σεββαλῆκ καὶ Κου-
ραούν. Τὸ Βραχμανικὸν δυνομα Δελή (Delhi) εἶναι
Ίνδραπράστχα, ἡτοι οἱ διαμονὴ τοῦ 'Ινδρα.» Προσ-
βρεχομένη ὑπὸ τῶν βείθρων τοῦ Δίεμναχ, ὡς πόλις
αὖτη, ὑπὸ πολυπρίθμων κεκοσμημένη μνημείων, πε-
ριελάμβανε 320,000 κατοίκων τὸ 1830. Διήρηται
δὲ εἰς δύω, τὸ μὲν, ὑπὸ τῶν ἐνδεῶν οἰκούμενον, καὶ
τὸ δοπίον καλοῦσιν 'Ινδιάδα (Indonanié). τὸ δὲ κα-
τεχόμενον ὑπὸ τῶν μουσουλμάνων, καὶ τὸ δοπίον
καλοῦσι Μογγολιάδα (Mongolanié). Τέσσαρα μέ-
γαρα εἶναι τὰ ἐπισημότερα τῆς Δελῆς κτίρια. Τὸ

ἐν τούτων ἐπὶ τῆς δχθης τοῦ ποταμοῦ ἰδρυμένον, τὸ
Δαουρί-Σεράϊ, ἡ αὐτοκρατορικὸν παλάτιον, εἶναι ἐξ
έρυθροῦ γρανίτου. 'Ο χρυσός καὶ τὰ πολυτιμότερα
χρώματα κοσμοῦσι τὸ ἐσωτερικὸν αὐτοῦ.

Πρὸ ἐνὸς καὶ ἐπέκεινα αἰώνος, ἦν ἡ Δελὴ μία
τῶν μεγαλοπρεπεστέρων τῆς Ἀνατολῆς πόλεων. Ἐ-
λεηλατήθη τῷ 1758 ὑπὸ τοῦ Σαχ-Ναλίρ, καὶ διηρ-
πάγη ἐπειτα πολλάκις ὑπὸ τῶν Ἀφγάνων καὶ Μα-
χρατῶν. Οἱ εἰς χειρας τοῦ Σαχ-Ναδίρ θησαυροί, ἥσαν
ἀξίας πλέον ἐνὸς δυσεκατομμυρίου· μεταξὺ ἀλλων
θαυμάτων, ὑπῆρχεν εἰς θρόνος πάγχρυστος ὑπ' ἀδα-
μάντων κεκοσμημένος, καὶ ἀπὸ ἀγαλμάτων τορευτῶν
ἐλεφάντων χρυσῶν.

Ἐρείπια περικυκλοῦσιν εἰς μεγάλην ἀπόστασιν τὴν
νέαν πόλιν, τὴν ἀρχαίαν τῆς Ἰνδραπράστχης μαρτυροῦν-
τα λαμπρότητα. Βλέπει τις ἐκεῖ τὸ Καλέ-Μεσδήδ
ἢ τέμενος μέλαν, σπερ ὠκοδομήθη κατὰ τὸ σχέδιον
τῆς Κεχαβῆ· τὸν τάφον τοῦ Ούμαμύτύρ· καὶ τὸ Διε-
μαχ-Μεσδήδ, τὸν ὠραιότερον Μωαμεθανικὸν ναὸν
τῶν ἐν τῇ Ἰνδίᾳ ὑπαρχόντων.

Ἐν τῶν περιεργοτέρων τούτων ἐρειπίων, εἶναι ἐ-
κεῖνο ἐνὸς ἀστεροσκοπίου, ἐν σχήματι σφαίρας, κτι-
σθὲν, μὲ δύο μεγάλους κύκλους περιφερεῖς ὑπὸ ἔβ-
δομήκοντα θυρίδων διατρυπουμένους. Τὸ μαρτύριον
τοῦτο τῆς τῶν Ἰνδῶν ἐπιστήμης ἐκτίσθη περὶ τῷ
1710 ὑπὸ ἡγεμόνος Σεϊσίγγη, ἐπὶ τῆς βασιλείας
τοῦ Μωαμεθ-Σάχ. Ιδού ἡ πρωτότυπος ἔκθεσις τῶν
περιπτώσεων ἐν αἷς ἐθεμελιώθη.

Ο Σεββαί Ιεϊσίγγη εἶχεν ἐκ νοότητος ἀφιερωθῆ
εἰς τὰς μαθηματικὰς ἐπιστήμας, εἶχε καταγίνει εἰς
τὴν λόσιν τῶν ὑψηλοτέρων προβλημάτων· καὶ διὰ
τῆς χάριτος τοῦ ἀνωτάτου τῶν ὅλων αἰτίου, κατώρ-
θωσε νὰ ἐμβαθύνῃ εἰς τὰς ἀρχὰς καὶ νόμους αὐτῶν.
Ἀνεύρε λάθη ἐν τοῖς ἐν χρήσει ἀστρονομικοῖς πί-
ναξὶ τῆς ἐποχῆς του· ἐθεναιώθη διὰ δὲν ἐδείκνυνον
οὗτοι πάντοτε ἀκριβῶς τὰς ἀποστάσεις, τὴν σχετι-
κὴν θέσιν, καὶ τὰς κινήσεις τῶν ἀστέρων· ὑπὸ τοιαῦτα
διδόμενα, ἐπὶ παραδείγματι, ἥσαν οὐσιωδῶς ἐσφαλ-
μέναι αἱ φάσεις τῆς Σελήνης. Ἡδη, ἐμβρυθῶν συμ-
φερόντων, καθ' ὅτι ἀπέβλεπε, εἴτε τὰ θρησκευτικὰ
δόγματα, εἴτε την διοίκησιν τοῦ κράτους, εἰς τὰς
ἐπὶ τῶν φαινομένων τούτων παρατηρήσεις προσαρ-
τηνέτων, δεσβεῖται Ιεϊσίγγη, ἀπεύθυνε πρὸς τὸν Μωα-
μεθ-Σάχ ἔκθεσιν, τῆς δοπίας ιδού ἡ ἀρχή.

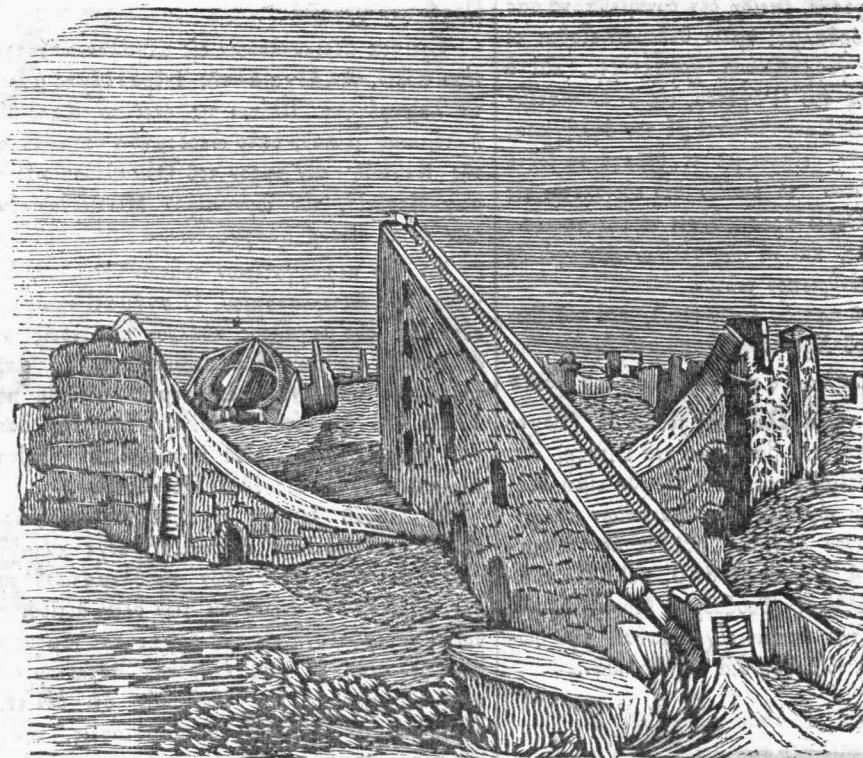
Ἡλε τῆς εὐδαιμονίας καὶ τῆς ἴσχυος, αἰγλη
τοῦ προσώπου τῆς αὐτοκρατορικῆς μεγαλοπρεπείας,
μαργαρῖτα ἀνανταγώνιστε τῆς τῶν θαλασσῶν κυ-
ριαρχίας, οὐράνιε τῆς αὐτοκρατορίξεως ἀστήρ, δστις
μετ' ἀπαραμίλλου λάμπεις φαιδρότητος, τοῦ ὑπόσιου
σηματία εἶναι δ ἥλιος, δορυφόρος ἡ σελήνη· δόρυ δ
Ἄρης, οὐδὲ δ κάλαμος δομοίαζει τὸν Ἐρμῆν· οὐδὲ δ
συνοδία ἔξισονται κατὰ τὸ κάλλος μὲ τὴν Ἀφροδί-
την· οὐδὲν διπόδιον μὲν δ οὐρανὸς, τύπος δ Ζεὺς,
καὶ φρουρὸς δ κρόνος. Αὐτοκράτωρ ἀπὸ μαχρὰν βα-
σιλέων σειρὰν καταγόμενος· Ἀλέξανδρε κατὰ τὸ
δέσμωμα· σκιά τοῦ Υψίστου νικηφόρε Μεάμεθ-Σάχ,
ἔσο δείποτε θριαμβευτὴς ἐν ταῖς μάχαις.»

Ο Σεββαῦ-Ιεσίγγ εἶδέθετεν ἐπειτα εἰς διάλεκτον ἡσσον μεταφορικὴν, γνώμας σοφωτάτας περὶ τῆς ἀνάγκης μιᾶς ἀστρονομικῆς μεταρρύθμισεως. ‘Ο βασιλεὺς του τῷ ἀπεκρίθη ἀπλούστερον:

«Ἐπειδὴ εἰσέδις εἰς τὰ μησητήρια τῆς ἐπιστήμης,
• ἐπειδὴ ἔχεις ἐντελῆ τοῦ ὑποκειμένου γνῶσιν, συ-
• ναγαγὼν τοὺς ἀστρονόμους καὶ γεωμέτρας τοῦ
• Ἰσλαμισμοῦ, τοὺς βράχιας καὶ τοὺς βραχμάνας,
• καὶ τοὺς ἀστρονόμους τῆς Εὐρώπης, καὶ παρ-

» σκευάστας πάντα τὰ δὶ’ ἀστεροσκοπεῖον ἀναγκαιοῦν-
» τα δργανα, ἐνασχολήθητι νὰ θεμελιώσῃς μετ’ ἀ-
» κριβείας τοὺς κανόνας ἐπὶ τοῦ χρόνου καθ’ ὃν
» μέλουσι νὰ συμβῶσι, τὰ περὶ ὧν ὁ λόγος φαι-
» νόμενα. »

«Δισχερὲς ἦν τὸ ἔργον ο παρατηρεῖ δι’ Ιεσίγγ
« ἀλλὰ περιζώσας περὶ τὴν δσφὴν τῆς ψυχῆς του
τῆς εὐτολμίας τὴν ζώνην· συνέλαβε τὸ σχέδιον, καὶ
διεύθυνε τὴν πραγματοποίησιν τοῦ γιγαντιαίου ἔργου

Ἐρείπια ἀστεροσκοπείου.

τοῦ ὅποίου ἡ παροῦσα εἰκὼν παρίστησι τὰ λείψανα. Μετεχειρίσθη, ἀπ’ ἀρχῆς, τὸν δρείχαλκον πρὸς κατασκευὴν μερῶν τινῶν τοῦ ἀστεροσκοπείου. Μετ’ ὀλίγον, τῆς πείρρας ὑποδειξάσης αὐτῷ ὅτι ἡ ὥλη αὗτη ἤτο πολὺ εὐκίσθητος εἰς τὴν τῆς θερμότητος ἐπενέργειαν, καὶ δὲν ἤδύνατο ἄλλως νὰ τεθῇ εἰς ἐνέργειαν, εἰμὴ μετὰ μεγάλης φειδωλείας, ἀπεφάσισε νὰ κάμη χρῆσιν μόνον λίθων καὶ ἀσβέστου. Ἀποκερατώθηντος δὲ τοῦ ἔργου, καὶ πολλῶν παρατηρήσεων ἐπιβεβαιωσασῶν τοὺς πρώτους αὐτοῦ ὑπολογισμούς,

ἐπέτυχεν ὡστε καὶ ἄλλα ν’ ἀναγερθῶσιν ἀστεροσκοπεῖα εἰς Σεβι-Ζεῦπούρ, Μαδρᾶς, Βεναρὲς, καὶ Ούζεν. Τέλος, εἰς πλήρη βεβαιόσητα φάσας, ἐξέδωκε νέους πίνακας, ὑποβαλὼν αὐτοὺς εἰς τοῦ αὐτοκράτορος τὴν ἐπικύρωσιν, ὅστις περιέβαλεν αὐτοὺς μὲ χαρακτῆρα ἀπαρετήτου ἴσχυος, δπως πολλαπλασιασθῆ ἡ χρῆσις των. Τὰ ἡμερολόγια τῆς Δελῆς κανονίζονται εἰσέπι κανὰ τοὺς πίνακας τούτους.

I. Σ. Γ.